

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE
Reģistrācijas Nr. 90000013771
Dzirčiema 16, Rīga, LV-1007, Latvija
Tālrunis: 67409230
E-pasts: rsu@rsu.lv, www.rsu.lv

IEKŠĒJAIS NORMATĪVAIS AKTS

27.01.2026

Rīgā

Nr. 1-P-5/1/2026

APSTIPRINĀTS

Rīgas Stradiņa universitātes Padomes sēdē

2026. gada 21. janvārī

Protokols Nr. 1-P-1/2/2026

Rīgas Stradiņa universitātes Atvērtās piekļuves politika 2. versija

1. Vispārīgi noteikumi

1.1. Atvērtās piekļuves politikas mērķis ir atvērtās zinātnes principu ieviešana un veicināšana Rīgas Stradiņa universitātē (turpmāk – RSU).

1.2. Atvērtās piekļuves politikas īstenošana paredz nodrošināt atvērtu piekļuvi zinātniskajām publikācijām un datu kopām, kas nozīmē, ka tās ir pieejamas ikvienam bez maksas atvērtā, nediskriminējošā veidā iespējami agri izplatīšanas procesā. Tas nodrošina pētniekiem un sabiedrībai kopumā atvērtu piekļuvi zinātniski recenzētām publikācijām, publiski finansētu pētījumu datu kopām un citiem pētījumu rezultātiem, kā arī nodrošina zinātnisko pētījumu rezultātu pielietošanas un atkal izmantošanas iespēju.

1.3 RSU pieņem Atvērtās piekļuves politiku, ņemot vērā dokumentus:

- PASTEUR4OA (Open Access Policy Alignment Strategies for European Union Research) Open Access Policy Guidelines and Template for Funders (Atvērtās piekļuves politikas vadlīnijas pētniecību veicošajām organizācijām) (September 2015);
- Eiropas Komisijas ieteikumu (ES) 2018/790 par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu (Commission recommendation (EU) 2018/790 of 25 April 2018 on access to and preservation of scientific information).

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) No 1290/2013 and (EU) No 1291/2013 (Text with EEA relevance))
- Apvārsnis Eiropa (2021-2027) programmas ceļvedis (Horizon Europe Programme Guide), (Versija 5.0 15 Maijs 2025)
- Latvijas atvērtās zinātnes stratēģija 2021. – 2027. Gadam
- Rīgas Stradiņa universitātes Attīstības stratēģija 2022.-2027. gadam

2. Lietotie termini

2.1. Atvērtā piekļuve (Open Access) - pastāvīga un bezmaksas pieeja pilnteksta zinātniskajām publikācijām un pētījumu datu kopām tīmeklī jebkuram lietotājam, kas tiek nodrošināts ar organizatorisku un tehnisku līdzekļu kopumu.

2.2. Deponēšana (Depositing) - process, kurā publikācijas vai pētniecības datu kopas ievieto drošā, organizētā krātuvē, nodrošinot to saglabāšanu, pieejamību un atkārtotu izmantošanu laika gaitā bez īpašumtiesību maiņas.

2.3. Embargo (Embargo) - periods, kurā publikācijas pilnais teksts glabājas repozitorijā kā “slēgts” un nav brīvi pieejams tiešsaistes vietnē.

2.4. Institucionālais repozitorijs (Institutional repository) - digitāls arhīvsinstitūcijas intelektuālo sasniegumu apkopošanai un izplatīšanai digitālā formātā, nodrošinot tās pārvaldību, ilglaicīgu saglabāšanu un pieejamību.

2.5. Metadati (Metadata) - strukturēts datu satura apraksts, kas vienkāršo šo datu atrašanu un izmantošanu. Metadati ir: autors, nosaukums, publicēšanas datums, valodas kods (ISO), dokumenta veids, atslēgvārdi, identifikatori (ISSN/ISBN, DOI, URI u.c.), anotācija u.c. autora izstrādāta pētījuma elektroniski fiksēta dažāda veida informācija.

2.6. Pašarhivēšana (Self archiving) - publicēšana bez izdevēja pastarpinājuma.

2.7. Pētījumu dati (Research data) - fiksēta dažāda veida informācija: fakti, novērojumi, attēli, video/audio ieraksti, datorprogrammu rezultāti, mērījumi un cita veida pieredze, uz kuras balstās argumenti, teorijas, testi, hipotēzes un citi pētniecības rezultāti.

2.8. Datu kopa (Dataset) - kopums ar līdzīgiem vai saistītiem pētniecības datiem, kas sagrupēti pētniecības vajadzībām.

2.9. Slēgtā piekļuve (Closed Access) - piekļuve pilnajam tekstam ir liegta, pieejami tikai metadati, var būt pieejams kopsavilkums un/vai satura rādītājs.

2.10. Zinātniskā publikācija (Scientific publication) - zinātniskā stilā, izmantojot attiecīgās zinātnes nozares terminoloģiju, uzrakstīts un publicēts zinātniskais teksts, kurā to autors/ autori (ar attiecīgu izglītību un pieredzi konkrētajā zinātnes nozarē vai starpdisciplinārā jomā) atspoguļo teorētisku un empīrisku pētījumu rezultātus. Šo tekstu pirms tā publicēšanas ir izvērtējuši citi zinātnieki, tas satur atsauces uz primāro (pārsvarā) un sekundāro zinātnisko literatūru.

2.11. FAIR principi (FAIR Principles) - principi, kas definēti, lai maksimāli veicinātu pētniecības datu izmantošanu. Tos ievērojot, pētniecības dati ir atrodam, pieejami, sadarbspējīgi un atkārtoti lietojami.

2.12. Datu pārvaldības plāns (Data Management Plan) - dokuments, kurā aprakstīts, kā tiks savākti, organizēti, dokumentēti, glabāti un koplietoti pētniecības projekta laikā radītie dati, kā arī to pieejamības un saglabāšanas stratēģija.

2.13. ZDIS Pure - RSU zinātniskās darbības informācijas sistēma, kurā tiek pievienota, apkopota un uzturēta informācija par struktūrvienību un akadēmiskā personāla zinātniskās darbības rezultātiem.

3. Atvērtās piekļuves pamatprincipi

3.1. Atvērto piekļuvi var nodrošināt pašarhivēšana (nodrošina repozitorijs) vai atvērtās piekļuves publicēšana (nodrošina žurnāls):

3.1.1. Pašarhivēšana ("zaļā" atvērtā piekļuve) - autors vai tā pārstāvis arhivē (deponē) zinātniskās publikācijas, ar tām saistītus pētījumu datus vai galīgo recenzēto manuskriptu institucionālajā repozitorijā pirms vai vienlaikus ar publicēšanu, vai arī pēc publicēšanas. Izdevēji var pieprasīt, lai atklāta pieeja tiktu piešķirta tikai pēc embargo perioda.

3.1.2. Atvērtās piekļuves publicēšana ("zelta" atvērtā piekļuve) autori publicē savu pētījumu rezultātus atvērtās piekļuves žurnālos vai monogrāfiju sērijās. Publikācijas izmaksas pētniekam var segt RSU vai RSU piesaistīts finansētājs, iepriekš izvērtējot finansējuma nepieciešamību un apjomu. Publikācijas izmaksas pētnieks var segt arī no saviem līdzekļiem vai piesaistot savu finansētāju. Šīs publikācijas ir brīvi pieejamas internetā tūlīt pēc to publicēšanas pat, ja žurnāls nenodrošina atvērto piekļuvi.

3.2. Atvērtā piekļuve palīdz uzlabot kvalitāti, samazināt nevajadzīgu pētījumu dublēšanos, paātrināt zinātnisko progresu, apkarot krāpniecību zinātnes jomā un var kopumā veicināt ekonomisko izaugsmi un inovāciju.

3.3. Zinātnisko rezultātu efektīva un plaša izplatīšana ir būtisks RSU kā zinātniskas un pētnieciskas institūcijas uzdevums.

3.4. Atvērtās piekļuves rezultātā iegūto zinātnisko rezultātu atpazīstamības pieaugums palielina publikāciju ietekmi attiecīgajā nozarē.

3.5. Deponēšana institucionālajā repozitorijā nodrošina RSU zinātnisko darbu ilgtermiņa saglabāšanu un turpmāku izplatīšanu un piekļuvi tiem.

4. RSU Atvērtās piekļuves politikas īstenošana

Īstenojot Atvērtas piekļuves politiku, RSU nosaka:

4.1. pētniekiem jādeponē institucionālajā repozitorijā pilna teksta zinātniskās publikācijas digitālā kopija, kā arī visi ar publikāciju saistītie metadati. Pētnieki ir atbildīgi par savlaicīgu savu publikāciju deponēšanu institucionālajā repozitorijā. Uz institucionālo repozitoriju no ZDIS Pure automātiski var tikt pārsūtīta visa ar publikāciju saistītā informācija, ja pētnieks izvēlas attiecīgo opciju ZDIS Pure publikācijas informācijas pievienošanas laikā.

4.2. visu atvērtajā piekļuvē publicēto zinātnisko publikāciju pilnajiem tekstiem jābūt deponētiem institucionālajā repozitorijā pēc iespējas drīzāk pēc publicēšanas. Ja publikācijai ir slēgtās piekļuves statuss, to ir vēlams deponēt institucionālajā repozitorijā slēgtās piekļuves statusā, ja tas nav pretrunā ar žurnāla noteikumiem.

4.3. Atvērtajā piekļuvē informācijas apmaiņai institucionālajā repozitorijā var tikt ievietotas arī citas dažāda veida publikācijas, kas nav zinātniskas.

4.4. Pētniekiem ieteicams deponēt institucionālajā repozitorijā arī publikācijas, kuras ir sagatavotas pirms pašreizējās politikas spēkā stāšanās datuma.

4.5. Atbilstoši RSU Pētniecības datu pārvaldības kārtībai viena mēneša laikā pēc pētniecības projekta apstiprinājuma pētniekiem jāizveido FAIR principiem atbilstošs datu pārvaldības plāns, kurā norādīta datu apstrādes, glabāšanas un koplietošanas stratēģija.

4.6. Pētniekiem jādeponē pētījumu dati atvērtās piekļuves repozitorijos, kuriem nav noteikti publicēšanas ierobežojumi, izņemot RSU pētniecības datu pārvaldības kārtībā noteiktajos izņēmumos.

4.7. Pētniecības projektos ģenerētās datu kopas jādeponē atvērtas piekļuves repozitorijā atbilstoši RSU pētniecības datu pārvaldības kārtībā noteiktajam. Pētniekiem ieteicams

deponēt atvērtas piekļuves repozitorijos arī datu kopas, kuras ir sagatavotas pirms pašreizējās politikas spēkā stāšanās datuma.

4.5. Pētniekiem ieteicams saglabāt savas autortiesības pēc iespējas pilnā apjomā un nodot izdevējiem tikai tās tiesības, kas ir nepieciešamas publicēšanai.

4.6. Pētniekam ir vēlams saglabāt tiesības uz pašarhivēšanos.

5. Atvērtās piekļuves politikas atbalsts un uzraudzība

5.1. RSU atbalsta atvērtās piekļuves īstenošanu, organizējot seminārus, pasākumus, palielinot informētību, kā arī izglītojot un apmācot par atvērtās piekļuves jautājumiem.

5.2. RSU nodrošina nepieciešamos cilvēkresursus un nepieciešamo infrastruktūru Atvērtās piekļuves politikas realizēšanai.

5.2.1.. Informācijas tehnoloģiju departaments nodrošina RSU atvērtās piekļuves sistēmu darbību.

5.2.2. Zinātnes departaments un RSU bibliotēka sistemātiski uzrauga RSU Atvērtās piekļuves politikas īstenošanu un nepieciešamības gadījumā iniciē darbības, lai to nodrošinātu.

5.2.3. Zinātnes departaments ir atbildīgs par struktūrvienību komunikācijas un sadarbības koordinācijas nodrošināšanu ar mērķi īstenot Atvērtās piekļuves politiku.

Padomes priekšsēdētājs

J. Lācis

L. Lāže
Lina.Laze@rsu.lv

R. Osis
Raimonds.Osis@rsu.lv

SASKAŅOTS
Rīgas Stradiņa universitātes
Rektorāta 05.01.2026. sēdē
Protokols Nr. 1-PB-1/1/2026

SASKAŅOTS
Rīgas Stradiņa universitātes
Senāta 13.01.2026. sēdē
Protokols Nr. 2-S-1/1/2026

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU